

Днес отбелязваме Денят на българската просвета и култура и на славянската писменост

Прославата на св. Кирил и св. Методий като равноапостоли и велики християнски учители става в България още с идването на техните ученици през 886 г.

Сведения за отбелязване на празника им на 11 май има още през XII век. В епохата на османското владичество българската държава изчезва от политическата карта на Европа, но остава „Държавата на духа“, по думите на акад. Дмитрий Лихачов.

Свидетелства за честването на празника са открити в арменски летопис от 1813 г., където се споменава за честване на 22 май 1813 г. в Шумен (Датата 22 май в този летопис може да се приеме, че е по т.н. нов стил – Григорианския календар, а по действащия в българското общество в Османската империя църковен литургичен календар е било денят на св. св. Кирил и Методий). Има сведения, че организатори на това честване през 1813 г. са гагаузи от Шумен.

В съвременната историография се смята, че за първи път в епохата на Възраждането на 11 май 1851 г. в епархийското училище „Св. св. Кирил и Методий“ в гр. Пловдив по инициатива на Найдено Геров се организира

празник на Кирил и Методий – създатели на глаголицата. Денят 11 май не е случайно избран от Найден Геров – това е общият църковен празник на двамата светии. Във възрожденските източници първите известия за празнуването на Кирил и Методий на 11 май, се срещат в „Христоматия славянского языка“ от 1852 г. на Неофит Рилски. Денят на честването на двамата братя става най-яркия израз на националната идентичност, на българското преклонение пред образованието, науката и културата.

През 1857 г. празникът е почетен в българската църква „Свети Стефан“ в Цариград, заедно със служба и за Св. Иван Рилски. На следващата 1858 г. този ден е отпразнуван и в Пловдив с тържествена служба в църквата „Света Богородица“, а след това учителят Йоаким Груев произнася вълнуващо слово за живота и делото на Кирил и Методий. Празникът започва редовно да се отбелязва в Шумен и Лом, от 1860 г., в Скопие от 1862 г., във Варна от 1863 г. 11 май се установява като църковен празник на светите равноапостоли Кирил и Методий. В София празникът е организиран от учителя Сава Филаретов.

По време на борбите за църковна независимост от началото на 18 век делото на Кирил и Методий е стимул за противопоставяне на гръцката Вселенска патриаршия. След 1878 г. празнуването на Кирил и Методий се развива в 2 посоки. В свободна България той се ограничава до училищен празник. В Македония и Одринско, които са под юрисдикцията на Българската екзархия, той запазва функциите си и на демонстрация против османското управление, както и против асимилаторските домогвания на сръбската и гръцката пропаганда. Особено значение празникът на Кирил и Методий придобива след Първата световна война.

dobrotoliubie.com